

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra žurnalistiky

**HOMOSEXUALITA V MÉDIÍCH ANEB
JAKÝ OBRAZ MÉDIA O
HOMOSEXUÁLECH UTVÁŘEJÍ?**

**Homosexuality in the media or what is the picture the
media create about homosexual people?**

Bakalářská práce

Martina NENKOVSKÁ

Vedoucí práce: Mgr. Renáta Sedláková, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem pracovala samostatně a použila pouze literaturu a další prameny uvedené v příloženém seznamu. Práce obsahuje znaků 72.560 vč. mezer (bez příloh).

Martina Nenkovská

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Mgr. Renátě Sedlákové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a vstřícnost.

Anotace

Bakalářská práce „Homosexualita v médiích aneb jaký obraz média o homosexuálech utvářejí“ se zabývá mediální prezentací menšiny s homosexuální orientací v českých médiích. Přemýšlí o otázkách týkajících se jak diskriminace této menšiny, tak i stále se zvyšující míry jejího tolerování a to zapříčiněním médií. Odpověď na tyto otázky se mimo jiné snaží nalézt i v analýze zpravodajských sdělení v českých tištěných médiích k tématu mediální kauzy odboráře Jaromíra Duška versus homosexuálové v Českých drahách a na ministerstvu dopravy a to pomocí metody interpretativního čtení.

Klíčová slova

homosexualita, homofobie, gender, menšina, stereotyp, agenda-setting, socializace, mediální reprezentace, reprezentace, interpretativní čtení

Bachelor Thesis Annotation

The Bachelor thesis „Homosexuality in the Media or what is the picture the media create about homosexual people“ deals with the medial presentation of the homosexually oriented minority in the Czech media. Focus is given on issues concerning discrimination of this minority on the one hand, as well as always increasing degree of tolerance on the other hand – both caused by the media. The thesis is trying to find the answer to these questions, apart from other things, also in analysis of news communications in the Czech printed media concerning the medial case of Jaromír Dušek, the Trade Union activist, versus homosexual people at the Czech Railways and the Ministry of Transport, by means of the interpretative reading method.

Key words

Homosexuality, homophobia, gender, minority, stereotypes, agenda-setting, socialization, medial presentation, representation, interpretive reading

OBSAH

2. Pojem homosexualita	8
3. Gender	12
3.1 Genderový stereotyp	12
4. Reprezentace	14
5. Masová média a společnost	16
6. Mediální komunikace	18
6.1 Mediální komunikace a homosexualita	18
7. Předpoklad mediálního účinku.....	20
7.1 Účinky médií.....	20
8. STEREOTYPY	23
9. Reprezentace kauzy odboráře Duška versus homosexuálové v Českých drahách a na ministerstvu dopravy v českých tištěných médiích	25
10. Závěr	37
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	39

1. Úvod

Asi jen málo z nás si vzpomene, kdy se poprvé setkal se slovem homosexuál, gay nebo lesba¹. Maminka mého kamaráda si na to bohužel pamatuje velice dobře a dalo by se říci, že na seznámení s těmito slovy nikdy nezapomene. Poprvé je totiž slyšela od svého syna, když jí říkal: „Mami, já jsem gay.....“ Jak říká tato žena dnes s odstupem času, nebylo pro ni těžké ani tak zjištění, že je její milovaný syn homosexuál, ale první co ji napadlo bylo, co na to řeknou lidi, jak to vysvětlí babičkám, až si její syn na rodinné oslavy bude vodit místo přítelkyně přítele a hlavně, jak se k jejímu synovi bude chovat okolní svět. Musí mít tato žena strach z naší společnosti, která jejího syna bude po celý jeho život odsuzovat a diskriminovat. Nebo jsme k této tématice i díky médiím stále otevřenější, tolerantnější a vstřícnější.

Vedle rodiny a školy určují i média ve společnosti určité hodnoty, normy a postoje, které většina její populace uznává a dodržuje. V této souvislosti bývají média často obviňována ze zvýhodňování některých skupin nebo naopak z trivializování či odsuzování skupin jiných. Bývá jim také podsouváno, že některé menšiny z různých důvodů úplně přehlízejí. Pokud média některé gendery nebo menšiny (např. z hlediska rasy a etnicity, sociální vrstvy, věku, sexuální orientace a fyzických schopností) znevýhodňují, mluvíme o symbolické anihilaci (symbolic annihilation²) (Tunchman et al., 1978).

Je vůbec v dnešní době, ve které stále přibývá nových tiskovin, televizních stanic, nových televizních pořadů, internetových stránek, které se stále více zaměřují i na menšiny v naší společnosti, možné někoho nebo něco přehlízet? Navíc stále více lidí a to i mediálně známých lidí se ke svým menšinám hrdě hlásí. Dnes můžeme také naživo sledovat zástupce různých menšin a jejich životy ve stále více oblíbené formě televizní zábavy s názvem reality show³. Nepřispívá tedy spíše mediální prezentace menšin ke zlepšení jejich postavení ve společnosti?

¹ Pojem **gay** (původně slovo pocházející z anglického „veselý“) se v obecné rovině používá jak pro pojmenování homosexuálního muže, tak i ženy, převážně jsou tak ale označováni muži, kteří jsou sexuálně orientovaní na muže. Tento termín se stal nejpoužívanějším a je mezinárodní. V mé práci ho budu taktéž používat pro označení homosexuálního muže.

Pojmem **lesba** bývají označovány homosexuálně orientované ženy. Některé z nich považují toto označení za hanlivé a urážlivé, jiné se k němu hrdě hlásí. Já tento termín budu používat čistě jako neutrální výraz.

² Symbolická anihilace symbolické přehlížení, trivializování či odsuzování jedinců či skupin v médiích (Renzetti, 2005: s. 209)

³ **Reality show** – je typ televizní zábavy, který je založen na zobrazení skutečného/reálného života v podání neherců, většinou snímaného skrytými kamerami.

Bakalářská práce chce ukázat na vliv médií na postoje lidí, konkrétně na jejich postoje k homosexuálům. Z toho pro práci vyplývají dvě východiska. Prvním z nich je východisko teoretické, jinými slovy, co potřebuje k dosažení cíle práce vědět o homosexuální problematice. Tyto informace najdeme v první části bakalářské práce. Druhé východisko je, jak je homosexuální problematika publikována v médiích, to dokládáme na základě analýzy mediální kauzy s názvem „Odborář Dušek versus homosexuálové v Českých drahách a na ministerstvu dopravy.“ Analýza byla provedena pomocí metody interpretativního čtení (Kronick, 1999) a je vypracována v druhé části práce.

Cílem práce je zamyslet se nad tím zda média podporují diskriminaci homosexuální menšiny nebo se spíše snaží přispět k vyšší míře tolerance naší společnosti k jejím homosexuálním členům. Duškova kauza je ukázkou, jak může homofobní veřejné prohlášení známe osoby rozvířit debatu o homosexuálech a jak se k takovému vyjádření staví většina naší populace. Napomohla Duškova kauza k odhalení, kolik lidí u nás ještě stále myslí homofobně, nebo spíše pomohla k osvětlení tématu homosexuality v médiích? Dle mého názoru totiž vyvážená a různorodá mediální prezentace homosexuálů může napomoci ke zlepšení jejich postavení ve společnosti a hlavně přispívat ke snižování společenské homofobie⁴.

⁴ Homofobie – neopodstatněné obavy z homosexuálů a nepřátelství vůči nim (Renzetti, 2005: s. 171)

2. Pojem homosexualita

Než se práce začne zabývat samotným pojmem homosexuality, musíme zdůraznit, že naše kultura je postavena na tom, že v ní existují dvě pohlaví a ty spolu žijí v heterosexuálním vztahu (pro mnohé je heterosexualita jediná forma sexuality) a tvoří spolu rodinu, základ každé společnosti. Toto je pro naši společnost norma, se kterou se seznamujeme v rodině, ve školách, v médiích apod. Jak bychom ale zdůraznili pozitivitu takovéto normy, kdybychom neměli opačný příklad, tedy homosexualitu.

Homosexualita (nebo také homoerotismus, homofilie) pochází z řeckého slova homos = stejný, a z latinského sexus = pohlaví. Poprvé výrazu homosexualita užil Benkert roku 1869 a to pro lásku muže či ženy k osobě stejného pohlaví. Láskou mínil nejen citový vztah, ale i schopnost sexuálně reagovat na objekt stejného pohlaví, být jím vzrušen, s tendencí uskutečnit s ním pohlavní styk.⁵

Homosexualita byla dlouho považována za duševní poruchu, deviaci, nemoc, úchylku. Až v roce 1992 byla homosexualita uznána za menšinovou variaci lidské sexuální orientace a konečně byla vyjmuta ze všech seznamů duševních poruch.

⁵ BRZEK, A., PONĎĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?* Praha: Scientia medica, 1993. ISBN není. s.19

Existují různé pokusy o vymezení pojmu homosexualita:

„Není to tedy ani nemoc, ani úchylnka, je to zkrátka preference osob stejného pohlaví jako erotických objektů. Ze sexuologického hlediska je pro určení orientace podstatné to, do koho se člověk zamilovává, koho citově upřednostňuje. Výzkumy posledních dvaceti let jednoznačně ukazují na vrozenost homosexuality. Nejde se jí naučit, nemůže vzniknout ani homosexuální zkušeností či homosexuálním zneužitím. Homosexuálem se člověk - ostatně jako heterosexuálem - rodí. Navíc je homosexualita samozřejmě celoživotní záležitostí, nejde se jí „odnaučit“ ani ji nejde „vyléčit“. Všechna sdělení v tisku, často i odborném, o tom, jak se podařilo například vírou v Boha změnit sexuální orientaci, referují pouze o změně sexuálního chování. A samozřejmě existují i případy, kdy pro homosexuálně orientovaného jedince je jeho vlastní zaměření natolik nepřijatelné, například z náboženských důvodů, že celoživotně žije v manželství s osobou opačného pohlaví a své sexuální a citové potřeby nikdy nenaplní.“⁶

„Sexuální orientace na osoby stejného pohlaví. Je to celoživotní neměnný a nositelem nezapříčiněný a nezvolený, tedy také nezaviněný stav, jenž je charakterizován tím, že nositel tohoto stavu je pohlavně přitahován a vzrušován osobami stejného pohlaví.“⁷

„Sexuální orientace jedince, pohlavní náklonnost k osobám stejného pohlaví, častější u mužů. Příčinu nelze jednoznačně určit, pravděpodobně jde o vrozený sklon. Homosexuál preferuje roli buď ženskou nebo mužskou; liší se způsob styku a výběr partnera.“⁸

„Z medicínského hlediska není homosexualita zahrnuta mezi poruchami, není tedy ani deviace. Není nutné se z medicínského hlediska tím zabývat. Je to variace lidské sexuality.“⁹

„Nejedná se o nemoc, libůstku, ale vrozenou dispozici. Sexuální orientace se vyvíjí v 6. měsíci těhotenství.“¹⁰

„Sexuální orientace člověka je výsledkem vrozených dispozic a nitroděložního vývoje plodu.“¹¹

⁶ WEISS, Petr. *Homosexuálové a výchova dětí* [online]. Publikováno 16.10.2007 [cit. 2010-05-04]. Dostupné z: <http://mladazena.maminka.cz/scripts/detail.php?id=319610>

⁷ BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?* Praha: Scientia medica, 1993. ISBN není. s. 19.

⁸ BENEŠOVÁ, P. *Všeobecná encyklopedie Diderot: ve čtyřech svazcích (2.díl)*. Praha: Nakladatelský dům OP, 2000. ISBN není.

⁹ WEISS, P. (2003, Listopad 12). In beseda: *Dá se homosexualita léčit?* ČRo 1 Radiožurnál.

¹⁰ UZEL, R. In pořad TV Nova Kotel, 1.7.2005

„Homosexualita je varianta. Je to boží dar, je to stejně tak přirozený boží dar jako heterosexualita, jako jiné vlastnosti, které člověka rozvíjejí, které umožňují vést bohatý i když jinaký život. Nesnažme se naroubovat a znásilňovat naši přirozenost. Léčba přirozenosti je totalitní způsob.“¹²

Pro tuto práci je také důležité rozdělení homosexuality na mužskou a ženskou, protože obě společnost vnímá různě a každá má jiné charakteristiky. Mužská homosexualita je prozkoumána mnohem podrobněji než homosexualita ženská. Možná zde hraje roli i fakt, že ženská sexualita je celkově mnohem složitější než ta mužská. Paradoxně je ale mužská homosexualita společností mnohem více odsuzována než ta ženská. Ženská homosexualita je ve společnosti méně nápadná. Např. Fafejta 2004 uvádí, že obecně je častěji sankcionováno žensky pasivní chování mužů než mužsky aktivní chování žen. Navíc některé formy jednání, které by u mužů nebyly považovány za projev homosexuality, jsou u žen brány jako normální. V obou případech je pak ženská homosexualita méně viditelná. I homosexualita je sociálně konstruovaná a jako taková není jen něčím individuálním, ale je jednou z institucí, která spoluvytváří podobu současné společnosti.¹³ Často je tedy tvrzeno, že je více gayů než lesbiček. Doktor Weiss¹⁴, který jako jediný v Čechách provedl průzkum počtu homosexuálů u nás v této souvislosti uvedl, že původní výzkumy Alfreda Kinseyho uváděly v populaci kolem 4 % homosexuálně orientovaných jedinců. Toto číslo je pravděpodobně příliš vysoké, podle moderních výzkumů, a to včetně českých, připouští homosexuální orientaci přibližně 2 % mužů a žen. Mnozí z nich se přitom během svého života i ožení nebo vdají a zplodí děti, které pak následně vychovávají. Rozvodovost je u této sexuální menšiny samozřejmě vyšší než v obecné populaci, nezřídka tedy dojde k tomu, že po rozvodu o dítě alespoň částečně pečuje i homosexuální rodič žijící v té době už se svým stejnopohlavním partnerem či partnerkou.¹⁵ Weiss dále zmiňuje, že homosexualitu za přirozený projev lidské sexuality považovalo 27 % amerických studentek, ale jen 19 % jejich mužských protějšků.

¹¹ FIFKOVÁ, H. (1998). *O sexu s Hankou*. Praha: Grada Publishing. s. 76

¹² HROMADA, J. In beseda: *Dá se homosexualita léčit?* ČRo 1 Radiožurnál, 12.11.2003

¹³ FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany, 2004. s. 83

¹⁴ Prof. PhDr. Petr Weiss, Ph.D. - vystudoval psychologii na Filozofické fakultě UK. V Sexuologickém ústavu 1. lékařské fakulty UK a VFN se zabývá zejména problematikou sexuálních dysfunkcí, deviací a transsexualitou. Přednáší sexuální psychologii na FF UK. Je autorem či spoluautorem řady knih – mimo jiné např. publikací *Sexuální deviace* (Portál) nebo *Sexuální zneužívání dětí* (Grada) a více než 270 odborných článků.

¹⁵ WEISS, Petr. *Homosexuálové a výchova dětí* [online]. Publikováno 16.10.2007 [cit. 2010-05-04]. Dostupné z: <http://mladazena.maminka.cz/scripts/detail.php?id=319610>

Samozřejmě výzkumy týkající se počtu homosexuálů jsou závislé na tom, kolik dotazovaných se k této sexuální orientaci skutečně přiznává. Díky velké osvětě se zvyšuje i tolerance k homosexuální orientaci. Avšak předsudky a stereotypní představy o homosexualitě stále existují. V této souvislosti můžeme mluvit také o homofobii.¹⁶ Homofobní útoky mají různou podobu a to od slovního napadání až po fyzický útok.

Mnozí homosexuálové se za svou orientaci stydí a proto se snaží žít heterosexuálně. PhDr. Weiss uvádí, že existují homosexuálové, kteří se chtějí přizpůsobit sexuální většině a chtějí žít heterosexuálně. Tito lidé nebudou nikdy šťastni a nebudou žít spokojeně ve srovnání s tím, pokud by žili dle své přirozenosti.¹⁷

Na druhé straně se i spousta heterosexuálů může chovat homosexuálně. „*Vnější projev lidské sexuality je sexuální chování. Za určitých okolností se může většina heterosexuálů chovat homosexuálně a naopak. Tato oblast tedy nemusí korespondovat s reálnou orientací.*“¹⁸

Tato práce se přiklání k názoru, že homosexualita je vrozená a člověk ji během svého života nemůže změnit. I homosexuální páry chtějí tvořit rodiny, utvrdit své svazky registrovaným partnerstvím a vychovávat děti. Zda někdy naše společnost i tuto formu rodiny přijme za svou je otázkou, kterou nemůže změnit ani zlegalizování registrovaného partnerství nebo povolení adopce homosexuálním pářům.

S řešeným tématem je potřebné se zmínit i o dalších pojmech, jako jsou:

Egosyntonní homosexualita – homosexuální orientace, s níž je její nositel vyrovnán a ztotožňuje se s ní.

Homosexuální identifikace – jedinec je vnitřně ztotožněn s homosexuální orientací.

Transvestitismus – částečná porucha pohlavní identity. Dochází k ní zejména u mužů, kdy se projevuje převlékáním mužů do ženských šatů, nebo i se sociálním vystupováním v ženské roli. Po změně pohlaví však transvestité netouží. Eroticky je přitahují zpravidla ženy.

Cross-dressing – převlékání do šatů opačného pohlaví

Vzhledem k cíli práce je vedle vysvětlení stěžejních pojmů homosexualita a média potřebné operacionalizovat i některé další pojmy jakou jsou gender, stereotypy, reprezentace a účinky masmédií.

¹⁶ Pojem označující odmítnutí a zavržení homosexuálně orientovaných jedinců. Homofonie je iracionální strach či nenávist k homosexualitě

¹⁷ WEISS, P. In beseda: *Dá se homosexualita léčit?* ČRo 1 Radiožurnál, 12.11.2003

¹⁸ JANOŠOVÁ, P. (2000). *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: UK Karolinum

3. Gender

Než se pustím do podrobnějšího rozboru souvislostí pojmu gender s tématem homosexuality, je na místě uvést, co tento pojem označuje. Musíme si totiž uvědomit, že právě díky genderu můžeme odlišit muže a ženy s homosexuálním zaměřením od těch s heterosexuálním, na základě pohlaví to možné není.

Termín gender bývá často vnímán jako synonymum termínu pohlaví. Tak tomu ale ve skutečnosti není. Pohlaví označuje pouze biologický rozdíl mezi muži a ženami, tedy fyzické rozdíly jejich těl. Gender znamená ale rozdíl psychologický, sociální, historický a kulturní.

Velký sociologický slovník (1996) uvádí k rozdílu mezi pojmem pohlaví a pojmem gender následující: *„Pohlaví jakožto biologická charakteristika je na rozdíl od genderu univerzální kategorií a nemění se podle času a místa. Gender je naopak společenskou konstrukcí, která vyjadřuje to, že velmi rozdílné názory na přiměřené chování žen a mužů se liší v různých společnostech, různých historických obdobích a také v odlišných skupinách v rámci téže společnosti.“*

Biologické pohlaví si sami nemůžeme vybrat a je až na výjimky stálé a neměnné. Společenské postavení mužů a žen, jejich role, způsoby chování a vlastnosti, které se jim připisují, se však stále mění. Lidské pohlaví je základem ke konstruování společenské kategorie zvané gender (maskulinita či feminita). Společensky definované charakteristiky daného genderu, ale nemusí vystihovat všechny jeho zástupce. Důležitější je, že tyto charakteristiky nebo jinak řečeno předpoklady vztahující se k genderu lidé obecně přijímají za platné či správné a že dle nich pak rozdílně přistupují k mužskému a ženskému pohlaví (Renzetti, 2005: s. 20).

3.1 Genderový stereotyp

Jak má vypadat maskulinní muž nebo feminní žena zjednodušeně popisují genderové stereotypy. Když pak s mužem či ženou jednáme, tak se o tyto stereotypy opíráme. Stereotyp zjednodušeně označuje, jak má vypadat určitá společenská skupina. Jeho charakter může být jak pozitivní tak i negativní. Genderové stereotypy se dají chápat jako univerzální – platí pro všechny příslušníky daného pohlaví. Ve skutečnosti ale mnozí lidé obou pohlaví do univerzálních stereotypů nezapadají. To pak často bývá důvodem, že je na ně pohlíženo jako na deviantní, abnormální či zkažené jedince (Renzetti, 2005: s. 20-21).

Ve společenských institucích jako jsou hospodářství, politický systém, vzdělávací systém, náboženství, rodinné uspořádání aj. je genderová diferenciace nebo-li pohlavně-genderový systém členů dané společnosti zahrnuta. Vlastnosti, způsoby chování a vzorce vzájemné interakce v závislosti na pohlaví jsou v každé společnosti předepsané. Pohlavně-genderové systémy se stále mění a jsou napříč kulturami rozdílné.

Každý z nich však zahrnuje přinejmenším tyto tři (Renzetti, 2005: s. 21):

- 1) sociální konstrukci generových kategorií na základě biologického pohlaví,
- 2) dělbu práce na základě pohlaví, tedy skutečnost, že jednotlivcům jsou svěřovány určité úkoly v závislosti na jejich pohlaví,
- 3) společenskou regulaci sexuality, v jejímž rámci jsou některé formy vyjadřování sexuality odměňovány a jiné trestány (Rubin, 1975; Thorne, 1928).

Gender u homosexuálů je tedy i jako u heterosexuálů rozdělen na typické chování homosexuálních mužů a žen tedy leseb a gayů. V případě, že u homosexuálního muže vůbec k narušení pohlavní identity nedojde, hovoříme o maskulinní mužské homosexualitě. Jedná se tedy o muže homosexuálně orientovaného, ale cítícího a chovajícího se mužsky. Pakli-že k narušení pohlavní identity dojde, a tyto znaky jsou viditelné, tohoto muže označujeme jako feminního nebo efeminního homosexuála. Tito muži mají silnou tendenci chovat se jako ženy. Často se v uzavřených společnostech gayů za ženy převlékají. Toto jim umožňuje uvolnit od napětí, kdy svoji ženskost musí před okolní společností zakrývat. Na rozdíl od transsexuálů však mají rádi své tělo a netouží po změně žádné jeho části. V erotické oblasti pak preferují maskulinní mužské homosexuály či heterosexuální muže. Bývají šťastni při vedení domácnosti, často si také vybírají ženská povolání, zejména související s módou, kadeřnictvím, uměním apod. (Freund, 1962: s. 170). V případě, že nedojde u lesbické ženy k narušení pohlavní identity, hovoříme o feminní ženské homosexualitě. Jedná se o ženu homosexuálně orientovanou, ale cítící a chovající se přiměřeně žensky. V případě, že k narušení pohlavní identity u takové ženy dojde, hovoříme o maskulinní homosexuální ženě. Tyto ženy mají tendenci vybírat si typicky mužská povolání (policie, ostraha, vojsko), věnovat se typicky mužským sportům a často si osvojují mužské zlovyky (hrubé chování ve společnosti, alkohol, cigarety). K péči o domácnost mají většinou odpor. Už v dětství se projevují jako uličnice, zlobí, často hrají fotbal a hokej, perou se a před sukní dávají přednost kalhotám.

Popisem genderu práce uzavírá kapitoly věnující se popisu homosexuálů z hlediska jejich fyzických i psychických dispozic a začíná se zabývat médií a reprezentací homosexuálů v nich. K pojmu stereotyp se práce vrátí ještě v jedné z následujících kapitol, ale již s vazbou na jejich prezentaci v médiích.

4. Reprezentace

Základním reprezentačním systémem každé kultury je jazyk. K označení, popisu i hodnocení nás a světa, v němž žijeme, používáme slova. „*Síla slov spočívá ve skutečnosti, že příslušníci jedné kultury tyto významy a hodnocení sdílejí. Je to právě společný jazyk, co příslušníkům téže společnosti umožňuje komunikovat a vzájemně si rozumět a tak spoluvytvářet společenský řád.*“¹⁹ Komunikace probíhá prostřednictvím výměny informací. Jedním z nejvýznamnějších zprostředkovatelů informací jsou média. Jazyk je tedy základním prostředkem, který mediální zprávy zprostředkovává. Jazyk je ale také prostředek socializace²⁰.

V reprezentaci hraje velmi důležitou roli také význam. U žádného významu není garantováno, že se v průběhu času nezmění. Význam tedy nikdy není konečný, stále se mění s kontextem, s jeho užíváním a v závislosti na historických okolnostech. Musí vždy korespondovat s novými situacemi (Hall 1997: s. 10). „*Událost se stává reálnou právě skrze reprezentaci. To, co nazýváme realitou, neexistuje mimo proces reprezentace, v němž dochází k připsání významu.*“²¹

„*Připisováním významu dáváme smysl nejen naší identitě, tomu, kdo jsme a kam patříme, ale i těm druhým. Vytváření a rozšiřování významu přitom neprobíhá pouze v každodenních sociálních interakcích jednotlivých členů kultury, ale významnou měrou se na ní podílejí média.*“²²

¹⁹ RENZETTI, M. Claire, CURRAN, J. Daniel. *Ženy, muži a společnost*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN: 80-246-0525-2. s. 174

²⁰ Socializace je proces, jehož prostřednictvím si lidé předávají a vstřebávají společenské hodnoty a normy, včetně těch, které se týkají genderu.

²¹ SEDLÁKOVÁ, Renáta. Mediální konstrukce reality – reprezentace druhých. In *Média dnes. Reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. K vydání připravil Martin Foret, Marek Lapčík, Petr Orság. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. ISBN 978-80-244-2023-3. s. 146

²² Tamtéž, s. 147

Richard Dyer (1985) shrnul významy reprezentace do čtyř kategorií:¹¹

1. re-representace – tento význam odkazuje k využití rozmanitých výrazových prostředků (konvencím), které platí a užívají se při zobrazení, předvádění či zpřítomňování (re-representaci) světa příjemcům.
2. reprezentativnost (typizace) – tedy to, do jaké míry jsou osoby použité v mediovaném sdělení charakteristické pro určité sociální skupiny.
3. předvedení – tedy to, kdo je za reprezentaci odpovědný a jak instituce vytvářející mediovaný text ovlivňuje reprezentování – tento význam vystupuje do popředí při předvádění rodu (gender), a to především v souvislosti s tím, že předvedení často zajišťují muži.
4. pochopení – tedy to, co si publikum myslí, že se mu předvádí, že je mu reprezentováno.

Základní princip reprezentace probíhá na základě principu opakování a zdůrazňování prvků, z nichž se skládá. Přičemž platí, že čím víc se dané prvky opakují, tím jsou známější. Jedním ze základních prvků reprezentace je fyzický vzhled – vlasy, oblečení, rozlišující charakterické rysy. Ale typizace se týká také věku, etnika, povolání či rodu (Burton, 2001: s. 192). Abychom mohli pochopit reprezentaci v mediálních produktech, je typizace zásadní. Reprezentace v mediálních produktech totiž určitým způsobem znázorňuje hodnoty, normy a postoje. Dále pojmenovává společností přisuzované vlastnosti jednotlivým skupinám. Tak kde nemají lidé s nějakou skupinou vlastní zkušenost, je velmi pravděpodobné, že za skutečnost budou brát to, co jim prezentují média. Tím pak vzniká stereotypizování nejrozličnější skupin a následně podporování vzniku stereotypu v médiích. Stereotypizování skupin často vede k znevýhodňování jejich členů. Jejich vnímání je tímto zjednodušeno a může vést až k vylučování sociálních skupin. Stereotypy a stereotypizování u homosexuálů blíže uvádí samostatná kapitola této práce s názvem stereotypy. Než se k ní ale práce dostane, je důležité popsat jaký je vůbec vztah médií a společnosti a jak vůbec probíhá komunikace mezi nimi.

5. Masová média a společnost

Pokud budeme o masových médiích mluvit všeobecně, tak můžeme říci, že se masová média věnují produkci a distribuci vědění v nejširším slova smyslu (McQuail, 1999: s. 87) a tím pádem ovlivňují postoje lidí. Vzhledem k cíli práce je ale nutné se touto problematikou zabývat podrobněji a uvést i teorii, kterou např. velice rozsáhle popisuje pan McQuail v knize Úvod do teorie masové komunikace.

„Média veřejnosti předkládají jen to, co očekává, chce nebo vyžaduje. Tento populární názor je v odborném jazyce znám jako hypotéza zrcadlení (reflection hypothesis²³). Jednoduše řečeno, hypotéza zrcadlení tvrdí, že obsah médií zrcadlí chování a vztahy, hodnoty a normy, které ve společnosti převládají.“²⁴ To, že média předkládají jen to, co většina veřejnosti chce, očekává a vyžaduje, je vzhledem k tomu, že většina médií žije z reklamy a za tu se platí hlavně podle toho, kdy a v rámci čeho se vysílá (čím větší sledovanost, tím dražší reklama), pochopitelné. „Analytici médií však také poukazují na to, že média kulturu zdaleka jen pasivně nereflektují, ale že ji také aktivně formují a vytvářejí.“²⁵

Vzájemná závislost masových médií a společnosti předpokládá, že jsou v průběžně vzájemné interakci a navzájem na sebe působí. Že se společnost a masová média do jisté míry mění a vyvíjí nezávisle na sobě je pravděpodobné (McQuail, 1999: s. 92).

²³ Hypotéza zrcadlení (reflection hypothesis) názor, že média zrcadlí chování, vztahy, hodnoty a normy převládající nebo dominující v určité společnosti (Renzetti, 2005: s. 209)

²⁴ RENZETTI, M. Claire, CURRAN, J. Daniel. Ženy, muži a společnost. Praha: Karolinum, 2005. ISBN: 80-246-0525-2. s. 182

²⁵ RENZETTI, M. Claire, CURRAN, J. Daniel. Ženy, muži a společnost. Praha: Karolinum, 2005. ISBN: 80-246-0525-2. s. 182

McQuail tvrdí, že ve vztahu médií a společnosti se v zásadě vyskytují tři hlavní problémové okruhy:

1) vztah k moci nebo-li média, moc a nerovnost

Média působí i ve společnostech, kde je moc nerovnoměrně rozdělena mezi jednotlivce, skupiny a třídy, spolu s faktem, že jsou nevyhnutelně spjata s převládající politickou a ekonomickou silou. Tato skutečnost ve vztahu medií a společností vyvolala řadu otázek.

Potenciál médií uplatňovat moc (McQuail, 1999: s. 92-98):

- přitahují a usměrňují pozornost veřejnosti
- přesvědčují v záležitostech názorů a víry
- ovlivňují chování
- uspořádávají výklady reality
- propůjčují status a legitimitu
- rychle a obšírně informují

2) vztah k integraci nebo-li média, sociální integrace a identita

Obsah médií má proto sklon sloužit těm, kteří mají v rukou politickou a ekonomickou moc. Z tohoto důvodu se od médií nedá očekávat kritický či alternativní výklad světa. Projevují totiž vždy sklon přispět svým dílem ke smíření závislé veřejnosti svým vlastním osudem.

3) vztah ke změně nebo-li masová komunikace a společenská změna

Na začátku si musíme položit otázku, zda jsou masová média příčinou společenské změny. McQual uvádí, že pokud média mají a uplatňují vliv, pak také působí změnu, vždyť centralizace či naopak společenský rozptyl jsou dvěma hlavními typy společenské změny. Média a teorie masové společnosti (McQuail, 1999: s. 97).

Přehled základních zjištění této kapitoly:

- média a společnost na sebe navzájem působí. Reakce vyvolává akci a naopak.
- média nám předkládají hlavně to, co nás zajímá, protože je samozřejmě jejich cílem, aby o ně byl co největší zájem
- média ale aktivně vybírají, co si myslí, že probudí největší zájem, mnohdy vybrané informace vůbec nesouvisí s původním zamýšleným sdělením – jsou vytaženy z kontextu apod.
- média mohou být ovlivňována nebo přímo spjata s převládající politickou a ekonomickou silou. Mohou tedy sloužit jako zbraň pro ty, kteří mají moc.
- média mají schopnost měnit názory, postoje apod.

Vzájemná působení médií a společnosti probíhá pomocí komunikace. Mediální komunikaci jako takovou popisuje následující kapitola.

6. Mediální komunikace

Jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, dochází mezi médii a společností k vzájemnému působení a to prostřednictvím komunikace. Pojem média bezpochyby patří k jednomu z nejužívanějších pojmů současnosti, ale i pojem komunikace se používá stále častěji a to v jeho slovesném tvaru komunikovat. Aby byla média zajímavá, musí reagovat na poptávku společnosti po informacích a zábavě. Současně média podněcují inovaci a přispívají ke změnám společensko-kulturního klimatu, které vyvolávají další nové nároky na komunikaci. Mediálním zprostředkováním kontaktu se společenskou realitou vzniká určitá forma vztahu. Vztahy zprostředkované masovými médii můžeme charakterizovat jako neosobní, spíše odtažitější a méně intenzivní ve srovnání s osobními vazbami. I když média nemohou ovládnout veškerý tok informací, jemuž jsme vystaveni, tak je jejich působení velice pronikavé.(McQuail, 1999: s. 86)

6.1 Mediální komunikace a homosexualita

Gender, rasa a etnicita, sociální vrstva, věk, sexuální orientace, fyzické schopnosti to vše jsou typická témata, u kterých mohou média ovlivnit jejich vnímání. Homosexuálové jsou jednou z menšin, která se v médiích začíná objevovat stále častěji. Tuto skutečnost můžeme sledovat ve dvou rovinách:

1) stále více pracovníků v médiích (např. moderátor televizních novin na televizi Nova – Karel Voříšek, nebo moderátor zpráv na televizi Prima – Roman Fojta) se ke své homosexualitě otevřeně přiznává. Několikanásobné vítězství pana Voříška v anketě s názvem TýTý pro nejpopulárnějšího moderátora ukazuje, že divákům jeho sexuální zaměření buď vůbec nevadí, nezajímá je nebo o něm neví. Ale např. také známí režiséři jako pan Troška nebo Fero Fenič se ke své homosexualitě otevřeně hlásí. I ve zpravodajských redakcích a tiskových managementech najdeme spousty pracovníků s homosexuálním zaměřením. Třeba v ženských časopisech, které určují módní trendy, pracují převážně gayové, kteří pak ženám pak diktují, jak by měly vypadat. O módních návrhářích, kadeřnících, stylistech ani nemluvě. Ty najdeme také např. v různých reality show, kde většinou homosexuální kadeřníci a stylisti usilují o zkrášlení vybraných adeptů. Např. Vypadáš skvěle apod. V pořadu Nahá jsi krásná byl homosexuální jeho moderátor Libor Šula, který je mimo jiné známý jako prestižní kadeřník. I pořad Jak se staví sen ukazuje vkus homosexuálních designérů a architektů.

2) stále častěji se s homosexuály setkáváme v novodobých reality show. Např. ve Výměně manželek se často podíváme i do rodiny lesbiček. V různých pěveckých soutěžích často narazíme na zpívajícího homosexuála. I kandidáti pořadů jako Big Brother nebo Vyvolení mají mezi sebou mají minimálně jednoho gaye a jednu lesbičku.

I díky tomu, že se homosexuálové v médiích objevují stále častěji (viz výše), je toto téma stále menším tabu. Jak se v naší společnosti homosexuálové cítí uvádí Anketa mezi českými gay, která byla publikována 1. 10. 2009 v Magazínu DNES (příloha MF Dnes)²⁶, uveřejňuje odpovědi na otázky:

- 1) Jak se chová česká společnost ke gayům?
- 2) Kdy jste se naposledy setkali s homofonním chováním?
- 3) S jakým předsudkem se setkáváte nejčastěji?
- 4) V čem mají čeští gayové výhodu?
- 5) V čem velikou nevýhodu?
- 6) Existuje pro české gaye nějaký typický rys?
- 7) Co kazí gayům dobrou pověst?
- 8) V čem jsou muži zajímavější než ženy?

Osloveni byli: Martin Krafl ředitel Českého centra v Berlíně; Milan Hein ředitel Divadla Ungelt; Robert Vano fotograf; Ivo Procházka sexuolog; Aleš Rumpál ředitel filmového festivalu Mezipatra.

Nejzajímavější odpovědi na výše uvedené otázky zněly:

„Martin Krafl se cítí bezpečně, strach měl v Saúdské Arábii. Milan Hein nechápe, proč gayové nemůžou mít děti. Lékaře Iva Procházku skoro zabili v tolerantním Dánsku. Aleš Rumpel nepovažuje Paroubka za gaye svého srdce.“²⁷

²⁶ Magazín DNES, 1.10.2009(č. 39/2009). *Pro dnešní noc s gayem*. s.20-23

²⁷ Tamtéž, s. 20 a 22

7. Předpoklad mediálního účinku

Každý z nás je denně svědkem nesčetného množství drobných příkladů vlivu médií. I přesto najdeme jen velice málo shodných názorů na povahu a rozsah mediálních účinků. Přitom je na předpokladu jejich existence založeno celé studium masové komunikace. (McQuail, 1999: s. 359)

„Naše mysl je neustále plná informací a dojmů získaných z médií. Žijeme v prostředí nasyceném mediálními zvuky a obrazy, kde státní správa, politický život i obchod fungují na základě předpokladu, že víme, co se děje v širším světě. Málokdo z nás by si nevzpomněl na osobní zkušenost, kdy získal významné informace nebo si vytvořil názor díky médiím. Dosažení takového účinku je ostatně věnováno mnoho úsilí a peněz.“²⁸

7.1 Účinky médií

Jak již bylo řečeno v předchozí kapitole je velice těžké jednotně mediální účinky definovat a tedy i kompletně popsat a obsáhnout.

Vzhledem k cíli této práce se jeví jako podstatné následující dlouhodobé účinky:

1) Nastolování témat (agenda-setting)

Nastolování témat je schopnost médií vybírat a tím pádem určovat témata, která jsou dle jejich názorů důležitá. Média vybírají, co stojí za pozornost, a určují pořadí, co je a co není důležité – jinými slovy, nastolují agendu veřejného mínění. Způsob, jak média vybírají témata, strukturují rozhovor a kontrolují diskusi – proces, který zahrnuje zásadní vynechávky, představuje hlavní aspekt jejich vlivu (Baehr, 1980, s. 30; viz též Philips, 1998); (McQuail, 1999: s. 388). Např. témata s homosexuální problematikou se pro čtenáře stávají stále častěji předmětem jejich pozornosti, pak už jde o to, jak jsou témata médií prezentována.

2) Vědomostní propasti (knowledge gaps)

Dlouho se předpokládalo, že tisk a televizní a rozhlasové vysílání ovlivnily tok informací ve společnosti takovou měrou, že patrně přispěly ke zmírnění rozdílů ve znalostech způsobených nestejným vzděláváním a sociálním postavením (Gaziano, 1983); (McQuail, 1999: s. 389).

²⁸ McQuail, Úvod do teorie masové komunikace. Vyd 1 – Praha: Portál, 1999. s. 359

„Existují ovšem rovněž doklady o opačných účincích. Tyto doklady ukazují, že určitá pozorná menšina získává mnohem více informací než ostatní, a tak se mezera mezi některými segmenty společnosti rozšiřuje.“²⁹ Samozřejmě homosexuální problematika nejvíce oslovuje lidi, který se týká. Např. homosexuály samotné, jejich rodiny apod.

3) Socializace

Socializace je proces osvojování si zavedených norem, hodnot a rolí. Na tomto procesu se aktivně podílí např. rodina, škola a v neposlední řadě také média. Hlavní myšlenkou ve vztahu socializace a médií je, že učí normám a hodnotám pomocí zobrazení symbolické odměny či trestu za různé chování. Jiný pohled konstatuje, že se jedná o proces učení o tom, jak se chovat v určitých situacích a proces dozvídání se o očekáváních, která jsou spojena s danou rolí či postavením ve společnosti. To jinými slovy znamená, že média neustále nabízejí obrazy života a modely chování, jež předcházejí skutečným zkušenostem.(McQuail, 1999: s. 393)

U sexuálních menšin v médiích najdeme jen málo pozitivních rolových modelů. Členové sexuálních menšin mohou být zobrazováni tak, že působí spíš jako odstrašující příklad.

*„Pokud gayové a lesby věří, že jsou perverzní, směšní či nehodní zájmu veřejnosti – a tudíž jim chybí motivace k protestu proti způsobu, jimiž je s nimi zacházeno – dělají tak práci za své utlačitele.“*³⁰ Formování postojů k homosexuálním menšinám je součástí socializace a to jak u homosexuálů, tak ve společnosti. Jestliže společnost někoho onálepkuje, oetketuje – v tomto případě negativním označením, nálepkou, můžeme počítat s tím, že podle teorie labelingu se jedinec (skupina) který se ocitl v určité roli (v tomto případě posmívaného), začne se postupně v souladu s touto rolí chovat (i když se s ní původně neztotožnil).

²⁹ Tamtéž. s. 389

³⁰ GROSS, L., & WOODS, J. D.(1999). Introduction: Being gay in American media and society. In Gross, L., & Woods, J. D. (Eds.), *The Columbian Reader on lesbians & gay men in media, society, & politics* (pp. 3–22). New York: Columbia University Press.

4) Spirála mlčení

Z rozsáhlé teorie veřejného mínění, kterou vyvinula a mnoho let prověřovala Noelle-Neumannová (1974; 1984; 1991), vznikl pojem spirála mlčení. „*Stručně řečeno, teorie předpokládá, že se mnozí lidé ve snaze vyhnout se izolaci od důležitého veřejného dění nechají vést svými domněnkami o tom, co jsou v jejich prostředí dominantní, či naopak odmítavé názory. Pokud lidé cítí, že jejich názory jsou menšinové, mají tendenci je skrývat. Naopak rádi vyjadřují ty své názory, o nichž se domnívají, že jsou většinové.*“³¹ Zde se nabízí otázka komformního názoru, jednání, kdy jedinec, skupina podléhá skupinovému, společenskému názoru, ztotožní se s ním, i když byl jeho původní postoj jiný (podléháme skupinovému tlaku).

Výčet výše uvedených účinků ukazuje jaký vliv média mají. Účinky médií jsou často podceňovány a mnoho lidí o nich jejich působením vůbec neví. To ale neznamená, že se na ně nevztahují. Následující kapitola stereotypy ukazuje, jaké stereotypy o menšinách vznikají a to také hlavně následek působení médií.

³¹ McQuail, *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd 1 – Praha: Portál, 1999. s. 394

8. STEREOTYPY

„Je podivné, že buzeranti po listopadu 1989 vylezli ven na veřejnost a že o nich píšete. Jsou to prasata, úchyláci, nemocní lidé, kteří mezi sebou provádějí cosi nemravného, proti přírodě, nechávají si od svých druhů kouřit penis a po rande chodí se zadkem plným spermií. Pán Bůh je trestá, většina trpí AIDS, žloutenkou a podobně – to jim patří. Pokud nemáte o čem psát, tak než o teplouších, to radši nepište nic.“³²

Na úvod jsem zařadila jeden z příkladů stereotypního pohledu na homosexuály, který napsal do MF Dnes jeden z jejich čtenářů.

Sociologický slovník (1996, s. 1229 – 1230) definuje stereotyp jako velmi stabilní prvek ve vědomí, respektive psychický a přeneseně i sociální mechanismus, regulující vnímání a hodnocení určitých skupin, jevů, ovlivňující názory, mínění postoje i chování. Stereotypy, které vznikají, jsou utvrzovány na základě vlastních zkušeností, často souvisí s přeceněním jednotlivé, třeba i nahodilé události. Stereotypy mají spíše iracionální charakter a obtížně se proto mění čistě logickými argumenty. Ani odporující osobní zkušenost nemusí změnit stereotyp.

„Pro stereotypy je typické nediferencované, paušální prisuzování určitých vlastností všem členům dané skupiny. Stereotypy však nemají jen negativní charakter (i když u heterostereotypů je to častější případ), mohou vyjadřovat i kladný vztah.“³³

Allport (2004) vysvětluje funkci stereotypů následovně: *„...stereotyp je příliš silné předsvědčení spojené s nějakou kategorií. Jeho funkce spočívá v tom, že má ospravedlnit (racionálně vysvětlit) naše chování a postoje vůči této kategorii.“³⁴*

Stereotypy hrají u předsudků důležitou roli, ale ne však jedinou. *„Samy s sobě nejsou stereotypy samy o sobě nejsou plným vysvětlením odmítání. Jsou to především představy v rámci kategorie, na které se člověk odvolává, aby ospravedlnil svůj pozitivní nebo negativní předsudek.“³⁵*

„Některým stereotypům tedy chybí jakákoliv opora ve faktech, jiné vznikají na základě zdůrazňování a přílišného zobecňování některých fakt. Jakmile však jednou vzniknou, nutí svého nositele dívat se na všechna další fakta z pohledu vytvořených kategorií.“³⁶

³² Magazín DNES, 1.10.2009(č. 39/2009). *Pro dnešní noc s gayem*. s.20

³³ ALLPORT, Gordon Willard. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor, 2004. s. 213

³⁴ Tamtéž, s. 214

³⁵ Tamtéž, s. 214

³⁶ Tamtéž, s. 215

Význam stereotypů při vytváření názorů, postojů veřejnosti k homosexuální menšině je velmi důležitý. Stereotypní představy o přirozeném a vhodném chování posuzují jedince na základě příslušnosti k určitému pohlaví. I když i homosexuálové jsou jen muži a ženy, tak se právě svým chováním stereotypním kategoriím jednoznačně vymykají. Společnost je pak vyčleňuje a odsuzuje.

9. Reprezentace kauzy odboráře Duška versus homosexuálové v Českých drahách a na ministerstvu dopravy v českých tištěných médiích

Cílem analýzy vybrané kauzy, respektive zpráv bylo zamyšlení se nad otázkou: „Jak referovala média o odboráři Duškovi³⁷ a následné kauze související s jeho homofobním výrokem o spiknutí homosexuálů na ministerstvu dopravy a v Českých drahách?“ Fokus rozboru byl kladen na rozdílnost v informování v rámci zpravodajských sdělení v českých tištěných médiích a jeho dopad na oslovené respondenty.

Kauza odboráře Duška začala běžným rozhovorem pro Lidové noviny 6. března 2010. Rozhovor vzniknul v kontextu plánované odborářské stávky kvůli vyššímu zdanění zaměstnaneckých výhod. Je tedy pochopitelné, že vztahy mezi odbory a ČD byly vyostřené. Rozruch kolem Duška způsobila jeho odpověď na otázku reportéra Lidových novin pana Daniela Kaisera, který zněla: „Jak vlastně generálního ředitele Petra Žaludu hodnotíte?“ Duškova odpověď: „To je jednoznačně člověk Romana Janouška a pražské kliky ODS. Jinak: homosexuál Žaluda drží s homosexuálem Slamečkou, homosexuál Slamečka má vazby na homosexuála Nováka (*Gustav Slamečka je ministr dopravy, Jan Novák šéf úřadu vlády – pozn. red.*). A na ministerstvu dopravy je těch homosexuálů natahanejch tak dvacet a ve vedení drah tak třicet, a tihle lidé absolutně ovládají České dráhy. To mi věřte. Já tam chci založit spolek čtyřprocentní menšiny heterosexuálů, abychom měli rovné příležitosti. Můžu vám říct, že se tam bojím ohnout pro tužku na chodbě.“³⁸ Toto vyjádření se okamžitě stalo mediální senzací. Ani ne tak díky Duškově tvrzení, že je vedení Českých drah špatné a protekčně vybrané, ale hlavně díky jeho homofobnímu výroku na adresu homosexuálů.

Zkoumány byly celoplošné deníky Blesk, Hospodářské noviny, Lidové noviny, Mladá fronta Dnes a Právo publikované od 6. března do 13. března 2010. Celkem bylo vyhledáno a následně analyzováno 47 zpravodajských sdělení na základě klíčových slov (odborář Dušek, homosexuálové, březen 2010). Výzkum postupoval metodou interpretativního čtení (Kronick, 1997).

³⁷ Jaromír Dušek (57) - je v čele Svazu odborářů služeb a dopravy. Jako jeden z prvních se ohradil proti zdanění zaměstnaneckých výhod.

³⁸ KAISER, Daniel. *Pan Kalousek proti nám štve lidi* [online]. Publikováno 06.03.2010 [cit. 2010-04-27].

Dostupné z: http://www.lidovky.cz/pan-kalousek-proti-nam-stve-lidi-dab-/ln_noviny.asp?c=A100306_000041_ln_noviny_sko&klic=235842&mes=100306_0

Případová studie kauzy Dušek se snaží odpovědět na výzkumné otázky: jak média kauzu uvádí, tj. analyzovaní nadpisu v souvislosti s Duškovým výrokem o gayích; analyzovat sdělení, která mohou pozitivně popř. negativně ovlivnit smýšlení čtenářů o této minoritě. Dále se snaží vysledovat vývoj zpráv v jednotlivých médiích: stupeň gradování zpravodajských sdělení, jestli se titulky opakují, nebo rozvádí jen Duškovu myšlenku apod.

Monitoring ukázal, že sledovaná média se liší hlavně z hlediska věnované pozornosti vybranému tématu. Nejvíce se tématu věnovaly Lidové noviny (27 zpravodajských sdělení), pak Mladá fronta Dnes (15 zpravodajských sdělení), následoval deník Blesk (8 zpravodajských sdělení) a poslední byly Hospodářské noviny (1 záznam) a Právo (1 záznam). Hospodářské noviny k tématu uvedly

Vzhledem k tomu, že právě v Lidových novinách se odehrál již zmíněný rozhovor s panem Duškem, tak je velká pozornost věnovaná tomuto tématu pochopitelná. Zkoumané titulky nejčastěji informovali o Duškově prohlášení na úkor homosexuálů v Českých drahách a na ministerstvu dopravy. Jen původní rozhovor pro Lidové noviny, v rámci kterého k Duškově prohlášení na úkor homosexuálů došlo, se zabýval převážně prvotní informací k vyššímu zdanění zaměstnaneckých výhod. Na druhé straně ale právě Lidové noviny z původního kompletního rozhovoru s panem Duškem s názvem „Pan Kalousek proti nám šťve lidi“ uvedly za pár hodin po jeho uveřejnění tentýž rozhovor ve zkrácené verzi jen pod názvem „Odborář Dušek: České dráhy ovládá spiknutí homosexuálů“, ve kterém samozřejmě uvedly hlavně Duškova slova na úkor homosexuálů v ČD a na ministerstvu dopravy, a tím rozpoutaly celou mediální kauzu.

Obsah následujících článků (výčet viz níže) napříč všemi analyzovanými médii bych se ve všeobecné rovině dá rozdělit na tři části (k jejich detailnímu popisu dle jednotlivých deníků se dostaneme později):

- 1) Komentování Duškova homofobního výroku o spiknutí homosexuálů na ministerstvu dopravy a v Českých drahách a reakce na něj prostřednictvím jeho kolegů odborářů, tak i mediálně známých osobností z řad politiků, mediálně známých gayů, ale v neposlední řadě i čtenářů uvedených tiskovin (včetně reakcí samotných aktérů – Petr Žalud ředitel ČD, Gustav Slamečka ministr dopravy, Jan Novák šéf úřadu vlády). První reakce většinou obsahovaly slova žaloby, žádosti o omluvu, zamezení vstupu Duška na ministerstvo dopravy. Často bylo také upozorněno na fakt, že Dušek se již dříve proslavil agresivními výroky proti Židům.
- 2) Další reakce Duška (Dušek obviňuje Lidové noviny, že jeho slova vytrhly z kontextu a tvrdí, že nemá nic proti homosexuální menšině a má mezi nimi dokonce přátele;

Dušek názorně předvádí, jak se ohne na nádraží pro tužku; Dušek uvádí další obvinění homosexuálů v ČD a na ministerstvu – zpronevěra 8 miliard Kč a jejich neschopnost ve vedení; Dušek je ochoten se omluvit, jen když se jmenovaní úředníci přiznají k homosexualitě)

3) Humorné reakce od Sdružení gayů, leseb a přátel STUD Brno a od Čtvrtníčka

Analýza ukázala, že i když ve všech analyzovaných sděleních obsah tvořily stejné stále se opakující skutečnosti, které jsou všeobecně nastíněny výše, každý deník si pro své titulky a tedy jako hlavní tahák na čtenáře vybral něco jiného. Proto práce níže podrobněji rozebírá titulky všech publikovaných článků. Všechny vybrané deníky si dle vzoru Lidových novin, které tak učinily jako první, vybraly z celého kontextu informací, které Dušek v prvotním rozhovoru uvedl výroky týkající se homosexuálů.

Lidové noviny a Mladá fronta dnes si byli z hlediska témat a titulků v člancích velice podobné (srov. tab. č. 1). Lidové noviny jako původce Duškova výroku začaly o kauze psát už 6.3.2010 (v den jejího vzniku). Zatím co Mladá fronta dnes se o ní poprvé zmínila až 8.3.2010. I když v celkovém počtu Lidové noviny kauze věnovaly větší pozornost, tak 12.3.2008 uveřejnila více článků k této kauze Mladá fronta dnes. Lidové noviny uvádějí více publicistických článků k této kauze a také blogy a reakce čtenářů, Mladá fronta dnes neuvádí žádné reakce čtenářů.

Tabulka 1 Titulky článků k tématu Duškova prohlášení na úkor homosexuálů v Českých drahách a na ministerstvu dopravy – Lidové noviny a Mladá fronta Dnes

Lidové noviny		Mladá fronta Dnes	
6. 3. 2010	Pan Kalousek proti nám štvě lidi	NIC	
	Odborář Dušek: České dráhy ovládá spiknutí homosexuálů		
	Duškova slova jsou nejpodlejší útokem, rozhořčil se Fischer		
7. 3. 2010	Dušek dostal tužku. A odboráři si ho zvou 'na kobereček'		
8. 3. 2010	Paranoia kvete	8. 3. 2010	NÁZOR: Odborář Dušek je nežádoucí osoba a homofobní hlupák
	WEISS: Paranoia kvete		Politici neútočí na rozum, ale na emoce, sportem může nahnat body ČSSD
	AUDIO: co přesně řekl odborář Dušek o homosexuálech		Na Duška se kvůli homofobním výrokům valí lavina žalob
	Slamečka chystá na Duška trestní oznámení kvůli výroku o homosexuálech		Dušek nebude dočasně jednat za odboráře, hrozí mu trestní oznámení
	Přešlapy odborářského ranaře		NIC
	Neútočím na gaye, vadí mi diletanti, hájí se Dušek		
	Odbory chtějí Duškovu hlavu		
	DOLEŽAL: Comeback jako řemen		
	Vtipem proti urážkám. Dušek dostal od gayů dar		
9. 3. 2010	Odborář Dušek radí, jak na nádraží zvednout tužku ze země	9. 3. 2010	Gay festival? Město opět dává ruce pryč
	Dušek v palbě žalob, jeho lidem ale slova šéfa nevadí		Za provázek a tužku pro odboráře Duška mu už píše urážky
	DOPISY REDAKCI		NIC
	Já vás oznámím		
	BLOGY LIDOVÝCH NOVIN		
10. 3. 2010	Dušek k nám nesmí kvůli vlastnímu bezpečí, říká ministr dopravy	10. 3. 2010	Personální zemětřesení na dráze: má odborář

			Dušek v něčem pravdu
	Dušek: Omluvím se, pokud ministr prohlásí, že není homosexuál		Čtvrtníček pořádá Koncert pro žaluda. „Bude to trefa do hnědého,“ vzkazuje Duškovi
	Duškovo „žertování“ pokračuje		Duškovi a spol. zakázali volný přístup na ministerstvo dopravy
	Homosexuálům se nic neděje		NIC
11. 3. 2010	Dušek nesmí na ministerstvo, je to pro jeho bezpečnost	11. 3. 2010	NÁZOR: Omlouvat se nebudu, píše odborář Dušek
	WEISS: Já vás oznámím		Železničáři v roce 2007 vyhodili Duška z odborů, soudí se s ním o statisíce
	Jaromírova Píseň písni		NIC
12. 3. 2010	Konspirativní moralita o objevování nového světa	12. 3. 2010	Duškovy výroky nejsou jen homofobní. Šéfové ČD mu dali v něčem za pravdu
	NIC		Odboráři napsali Klausovi kvůli benefitům. Duškův podpis už chybí
			Žaluda: Nejsem homosexuál. Dušek ztratil vliv, proto si vymýšlí
13. 3. 2010	Buď si gay, ale bez dítěte!		NIC

Lidové noviny, titulky (27 zpravodajských sdělení s klíčovým slovem odborář Dušek, homosexualita, březen 2010)

Mladá fronta dnes, titulky (14 zpravodajských sdělení s klíčovým slovem odborář Dušek, homosexualita, březen 2010)

Hospodářské noviny k tématu uvedly ve sledovaném období jen jeden článek a to 8. 3. 2010. Článek ale obsahoval celý komplex informací, které s kauzou souviseli a byli do dne publikování článku zveřejněny. Titulek zněl „Fischer o Duškovi: Primitivní útok“. Na první pohled neutrální titulek rozvíjí podtitulek: Podle odboráře Jaromíra Duška ovládají České dráhy homosexuálové. Premiér žádá, aby se omluvil. Tedy opět se článek soustředí na Duškův homofobní výrok. Následovali informace o tom, jak na žádost o omluvu Dušek reagoval, jak jeho výrok komentoval pan Fischer, předseda odborového svazu dopravy Luboš Pomajbílek. A rozpis politických stran a jejich vyjádření k Duškovu výroku. Právo uvedlo článek ke sledovanému tématu 9.3.2010 v relaci publicistiky s titulkem „Žádná náhoda“. Autora Martin Hekrdl zde sice uvedl základní informace ke kauze (kdo, kde, kdy, co), ale popsal spíše svůj názor.

Deník Blesk nejdříve událost i vše ostatní shrnul a pak se pod palčivými titulky (*srov. tab. č. 2*). věnoval hlavně Duškově výroku s tužkou, dokonce s praktickou ukázkou, jak Dušek na nádraží opatrně zvedá tužku a pak rychle utíká pryč – to vše s mírou nadsázky a humoru. Dále se zabýval reakcí Sdružení gayů a leseb, které Duškovi poslalo tužku na provázku s knihou o homofobie pro ZŠ. Odebrání Duškovy přístupové karty na ředitelství drah, aby se tam už nemusel bát ohnout. Krátká informace o představení Čtvrtníčka na téma kontroverzního vystoupení předáka Duška v divadle na zábradlí. Na internetovém portálu Blesk.cz byly soustavně uveřejňovány reakce čtenářů.

Tabulka 2 Titulky článků k tématu Duškova prohlášení na úkor homosexuálů v Českých drahách a na ministerstvu dopravy – deník Blesk

Deník Blesk	
6. 3.2010	Sidovský: Duškovy výroky patří do koncentráku
8. 3.2010	Ministr Slamečka: Dušek je Hitler!
	Dušek se ohnul v Blesku! Pro tužku...
	Gayové: Dušku, tady máš tužku
	Ostrá diskuze - chat
10. 3.2010	Už se nemusí být ohnout: Dušek nesmí na ředitelství drah
	Ondřej Höppner: Co když má Dušek ze 4%pravdu?
11. 3.2010	Čtvrtníčková osvěta: Kapely zazpívají pro Žaluda

Deník Blesk, titulky (8 zpravodajských sdělení s klíčovým slovem odborář Dušek, homosexualita, březen 2010)

Lidové noviny, deník Blesk a právo uveřejnili také komentář této kauzy od samotných redaktorů. Pro Lidové noviny událost dokonce komentovat původní autor rozhovoru s Duškem. Vzhledem k tomu, že tyto komentáře doplňují kontext celého výzkumu metodou interpretativního čtení, tak je uvádím ještě před jejím závěrečným shrnutím v neměněné formě.

1) Lidové noviny Daniel Kaiser³⁹

„Homosexuálům se nic neděje“

Publikováno 10. března 2010

KOMENTÁŘ

Tolerance Čechů ke čtyřprocentní menšině dovoluje Duškova tvrzení v klidu prozkoumat. Protože jsem autorem sobotního rozhovoru s Jaromírem Duškem, chtěl jsem k aféře kolem jeho výroků o homosexuálech ve vedení Českých drah držet jazyk za zuby. Ale nakonec nedržím. A to nejen proto, abych dementoval Duškovy náznaky, že jsem z otištěného textu schválně vypustil přívětivé výroky na adresu homosexuálů (nic takového odborářský předák během rozhovoru neříkal).

Především chci potvrdit, že pan Dušek svá slova o strachu shýbnout se na chodbách ministerstva dopravy pro tužku opravdu říkal jako vtip, samozřejmě určený k otištění. Jestli je to vtip povedený, nebo ne, záleží na vkusu každého. Například autora pobavil už proto, že Dušek se během celého rozhovoru choval nenuceně a pro lepší zábavu se trochu pitvořil. V následující debatě mu ale skoro nikdo právo na nadsázku nepřiznal. Protože o některých věcech jako by se vtipy dělat nesměly, pro některé věci je totiž vyhrazena smrtelná vážnost.

Nepřetržitá ofenziva Buzeranti, bukvice, homoklády - tato a další hovorová jména pro homosexuály autor tohoto textu nepoužívá, protože mu připadají urážlivá. Zato je občas slyší od svých kolegů novinářů, většinou „liberálnějších“, než je on sám, docela nedávno i od jednoho vrcholného politika, který byl zrovna neformálně naladěný. Tihle lidé přitom homosexuálům nechtějí nic zlého udělat a nic proti nim nechystají, jen si v legraci ulevují od společenské konvence, když se zrovna nenahrává a přijde řeč na někoho, kdo je shodou okolností homosexuál. Je to asi jako povolit si v práci kravatu.

³⁹ KAISER, Daniel. *Homosexuálům se nic neděje* [online]. Publikováno 10.03.2010 [cit. 2010-04-27]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/homosexualum-se-nic-nedeje-d0l-/ln_noviny.asp?c=A100310_000044_ln_noviny_sko&klic=235904&mes=100310_0

Máme se kvůli tomu znepokojovat? Ne. Společenská ostrakizace vtipálků na účet homosexuálů by byla na místě, kdyby společnost, nedej bože přímo stát, homosexuály diskriminoval. To ale není náš případ.

Podle údajů zavěšených na stránkách Gay iniciativy přistupuje 75 procent Čechů k homosexuálům bez předsudků. Sexuolog Petr Weiss dokonce tvrdí, že homofobů je u nás jen nějakých šest procent, což je ve světě takřka nevídané. Homosexualita v Československu byla dekriminována už v roce 1961. Od roku 1990 je „čtyřprocentní menšina“ v nepřetržité ofenzivě a zaznamenává rychlý postup.

Nejdůležitější bitva celého tažení se udála před pěti lety, kdy sněmovna odhlasovala zákon o registrovaném partnerství. Skeptikům, kteří v zákonu tušili jakousi předsíň, odkud vedou přímé dveře k dalším cílům typu osvojování dětí, homosexuální aktivisté - například Jiří Hromada - namítali, že jejich požadavky jsou zmíněným zákonem nadlouho uspokojeny. Hromada kudy chodil, tudy uklidňoval, že právo adoptovat děti do registrovaného svazku zákon neumožňuje. Jestli vůbec někdy, bude prý adopce prosazovat až nějaká příští generace gay aktivistů.

Dnes Hromada kandiduje za zelené, kteří si právo na adopce vepsali do volebního programu - a Hromada se upřímně diví, co kdo proti adoptcím může mít. Vždyť přece heterosexuální manželství to právo mají... Jaké jiné společenské skupině se poštěstí zažívat tak rychlý dějinný pokrok?

Zakázaný terén Nic z toho zřejmě nevidí nebo neoceňuje jeden z hlavních terčů Duškova výpadu, ministr dopravy Gustav Slamečka, který si na obranu neomylně pomohl příměrem s nacisty. Proč zrovna nacisty? Homosexuály nějak diskriminovaly skoro všechny režimy v dějinách, hluboko do dvacátého století.

V Německu, takto kolébce nacismu, se právě rozebírá, jestli je vhodné, aby ministra zahraničí Guida Westerwelleho na oficiálních cestách doprovázel jeho životní druh. Tamní opozice pracuje s domněnkou, jestli si náhodou ministrův přítel při státních návštěvách nedomlouvá soukromé obchody (živí se pořádáním sportovních akcí a v Brazílii, kde Westerwelle už brzy přistane, bude v roce 2014 mistrovství světa ve fotbale). Pravá mela by se ale spustila, teprve kdyby si ministr dovolil své kritiky nějak srovnat s Hitlerem.

Dušek sice mluvil v množném čísle, jenže ani on neměl na mysli celou menšinu, ale konkrétní skupinu údajně ovládající dráhy - tedy manažery, kteří prý nebyli jmenováni na základě svých schopností, ale mileneckých vazeb. Jestli to není pravda, ať odborář pyká. Ale ať se předtím provede aspoň základní ohledání terénu - například při ohlášených soudních přích. Chrlit zabijácké příměry s Hitlerem je pokus prohlásit tento terén za zakázanou zónu.

Jako celek je dnešní česká společnost bohužel lhostejná. Kvůli Opencard ani kvůli pandurům žádné hlavy nepadají. Lícem této české lhostejnosti je však společenská tolerance. Mělo by se té výhody využít a Duškova tvrzení v klidu, který tolerance umožňuje, ohledat. Bylo by směšné, kdyby první hlava této sezony skandálů spadla zrovna z Duškova krku, a jen proto, že elity se v jedné věci sjednotily na zákazu dělat si, třeba i neurvalou, legraci.

Jestli to není pravda, ať odborář pyká. Ale ať se předtím provede aspoň základní ohledání terénu. Chrlit zabijácké průměry s Hitlerem je pokus prohlásit tento terén za zakázanou zónu.

2) Právo Martin Hekrdla⁴⁰

„Žádná náhoda“

Publikováno 09.03.2010

No dobrá, Jaromír Dušek je „jasný“.

I odboráři rozhodli o jeho nakopání do té části těla, o níž se on sám tolik bojí při ohýbání pro tužku. Ano, nutno reagovat na společensky nebezpečné jevy, ať vzešly z předsudečných fobií odborářů či – novinářů.

Duškova skandální slova jsem v jeho sobotním rozhovoru málem přehlédl a náležitě nedomyslel. Stejně jako redakce Lidových novin, která do titulku vytáhla: Pan Kalousek proti nám štvě lidi.

Teprve dodatečně v elektronickém vydání editorů nad zkrácené znění rozhovoru vysázeli:

Odborář Dušek: České dráhy ovládá spiknutí homosexuálů.

Pachatel hovořil o „vytržení z kontextu“. To je však pravda jen potud, že interview bylo vedeno a přepsáno „lidově“, s ponecháním nespisovných a hovorových výrazů: kapesný, obšlápl, odfajfkovat, zatípli... Domníval se asi, že je na pívu s kámošem. A vypije si to...

Navrhuji ale pokračovat ještě jinou debatou; o stavu svobodné novinářské mysli po dvaceti letech reálné demokracie. Tato mysl je totiž přesvědčena – jak plyne z řady otázek Daniela Kai -sera Jaromíru Duškovi – o zajímavých „pravdách“: stávka „drží v šachu spoustu lidí“ a kvůli zaměstnaneckým benefitům je „malicherná“. Odboráři nemají „co zasahovat do utváření vládní politiky“.

A dál: odboráři nemají právo mluvit za nečleny odborů a nevolíče svých předáků, vnucovat

⁴⁰ HEKRDLA, Martin. Žádná náhoda [online]. Publikováno 09.03.2010 [cit. 2010-04-27]. Dostupné z: <http://pravo.newtonit.cz/default.asp?cache=275310>

své představy „neorganizované většině“. Ubývá jim členů, a proto nemají mít „tentýž vydírací potenciál“. A vůbec: ROH („Revoluční odborové hnutí“) bylo jednou z „nejposlušnějších pák (starého) režimu“. Zkrátka a dobře: nechť jsou svobodné odbory ve svobodné zemi zticha!

Když jedna paní v jednom státním podniku vylepila v prosinci 1989 na nástěнку, že odbory odteď – po generální stávce proti režimu – už nepotřebujeme, protože máme svobodu, bral jsem to jako přechodnou pomatenost starorežimní neinformovanosti na prahu nových, běžným vědomím dosud neuchopitelných časů. Když je ale podobným myslitelem po dvaceti letech i novinář, muselo se stát něco fatálního.

Už kousek za Plzní a až k Atlantiku, ba i za ním, je všem už sto let jasné, že odbory zastupují – nepřímě – všechny zaměstnance, všechny lidi pobírající příjem ze „závislé činnosti“. Je to otestováno dějinami západní civilizace: kdykoli nezávislé odbory slábnou, vyprazdňují se kapsy úplně všem, kdož jsou závislí na zaměstnavatelích.

Ve vzduchu je cosi symptomatického. Už třicet let se – krize nekrize – zvyšuje podíl zisků a klesá podíl mezd ve „výstupech“ světové ekonomiky. Zároveň s tím jakoby náhodou mizí ze slovníku „sociálních hnutí“ slova stát, třída, exploatace, sociální konflikt, pokrok.

Jediné vzrušení, které lečjakou „levici“ ještě dnes zachvacuje, jsou práva jedinců, minorit nebo zvířat, ba i „velkých zvířat“. Že práva „závislých“ pracujících lidí (75 procent populace) zůstávají stranou postmoderních „jazykových her“ a faktické moci i vlivu, není náhoda.

3) Deník Blesk Ondřej Höppner⁴¹

„Co když má Dušek ze 4% pravdu?“

Ředitel nechtěl vyhodit černocho, který je navíc trpaslík, a tak raději Marcusovi a jeho kumpánovi přidal, za což se mu odměnili tím, že obchodák vykradli.

Odborářský předák Dušek si myslí, že vedení Českých drah ovládli homosexuálové a dělají špatně svou práci.

⁴¹ HÖPPNER, Ondřej. Ondřej Höppner: Co když má Dušek ze 4% pravdu? [online]. Publikováno 10.03.2010 [cit. 2010-04-27]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-komentare/132998/ondrej-hoppner-co-kdyz-ma-dusek-ze-4-pravdu.html>

Hysterická reakce, kterou vyvolal, se ale kupodivu týká jen jeho první části jeho výroku. Komentátoři se předhánějí v tom, kdo je větší moralista a domnívají se, že když budou stát na straně údajných homosexuálů, stanou se tak lepšími lidmi.

Jádro pudla ale není v tom, že má někdo raději muže než ženy, nebo že třeba dává přednost samotě. Je úplně jedno, jestli šéfové Českých drah na poradách dělají vláček. Důležité jsou výsledky.

Je veřejným tajemstvím, že České dráhy tak nějak tápou (za loňský rok ztráta přes jednu miliardu korun) a ta jejich lokomotiva je každou chvíli na slepé koleji. Je též zřejmé, že to nijak nesouvisí se soukromím kohokoliv.

Dušek se domnívá, že je vedení Českých drah špatné a straší v něm protekce. Toto tvrzení stojí za pozornost, protože pokud by měl náhodou pravdu (byť třeba jen ze 4%), pak by to znamenalo, že ona miliarda ztráty, zaplacená z daní občanů (a tedy i cestujících) by mohla být menší.

Kolikrát se ještě bude muset pan Dušek shýbnout pro tužku, než ho někdo začne poslouchat?

Analýza Duškovy kauzy ukázala, jak média dokáží z poměrně nenápadného rozhovoru udělat novinovou senzaci. Stačí jen vytáhnout ty správné výroky, a už je rozhovor hned o něčem jiném než bylo původně zamýšleno. Jinými slovy Duškův výrok o homosexuálech se novinám náramně hodil. A všechny zkoumané deníky se ním zabývali minimálně jednou. Rozdílnost v informování nebyla ani tak v obsahové části článků, ale spíše v tom, na co se dané články soustředili. I když se např. deník Blesk soustředil na senzace (názorné zvedání Duška tužky na nádraží apod.), které se v rámci kauzy udály. Tak se i ostatní deníky o všech těchto senzačních událostech minimálně zmínili. Většina uveřejněných reakcí na Duškův výrok, ho odsuzovala a žádala po něm omluvu. Ale bylo i dost reakcí, které zastávali názor, že konečně někdo veřejně řekl, jak se věci opravdu mají a že je Dušek zbytečně pranýřován. Spousta reakcí ale odsoudila média, že tuto kauzu zbytečně rozmazala, i když homofobní výroky samozřejmě nejsou přípustné a správné. Další část reakcí byla od lidí, kteří tuto kauzu brali s humorem a dokázali se Duškovým nešťastným výrokem pousmát, i když se jich nepřímo dotýkal (např. Sdružení gayů a leseb). Zda tato kauze homosexuální menšině prospěla nebo ji ublížila ukáže až čas.

10. Závěr

Cílem práce bylo zamyslet se nad tím, zda média spíše napomáhají k diskriminaci homosexuální menšiny nebo k vyšší míře jejího tolerování a k šíření osvěty.

V dnešní moderní době plné technických vymožeností a nových informačních technologií, už se nikdo nemusí za informacemi pít, ty jsou na nás totiž chrlený ze všech stran, kteroukoliv denní či noční hodinu. Před rokem 1989 byli publikovány a zveřejňovány jen některé informace. Ty které se tehdejší vládnoucí komunistické straně hodily. Tato doba je za námi. Dnes jsou na nás chrlený kvanta informací, které si musíme sami třídit a dělat si vlastní obrázek. Bohužel dnešní rychlá a uspěchaná doba mnohdy nedovoluje, abychom se nad publikovanými tématy hluboce zamysleli, popř. si i dohledali nějaké doplňující informace.

Ty které denní události zajímají a chtějí být v obraze si přečtou hlavní události v denním tisku, večer si poslechnou troje zprávy a jsou přesvědčeni o tom, že pro vlastní všeobecný přehled udělali maximum. Ale pokud je na nás ze všech médií chrlena jedna a tatáž zpráva se stejným obsahem jen trochu jinak podaná několikrát denně, tak si mnohdy můžeme myslet, že je to jediná a pravá skutečnost a obraz toho, co se opravdu stalo. Zde se vypočítavě používá tzv. zásady DR. Josepha Goebbelse - říšského ministra propagandy a válečného zločince z 2. Světové války, že 100x opakovaná lež se stává pravdou.

Např. před rokem 1989 jsme na všechno, co jsem si chtěli koupit museli stát fronty a byli jsme rádi, že si můžeme vybrat z jednoho druhu požadovaného výrobku např. káva, toaletní papír nebo pasta na zuby. Dnes přijdeme do hypermarketů a můžeme si vybrat z milionu zboží. Dříve jsme tedy trávili čas ve frontách na maso a dnes ho trávíme tím, že si nemůžeme vybrat, co bychom si z široké nabídky koupili. Stejně je to i s médii. Dříve jsme dostávali jen osekáné informace, které byli žádoucí a komunistickou stranou povolené. Dnes nevíme, co si máme přečíst či poslechnout dříve. I přesto spousta z nás tráví volný čas koukáním na bezduché seriály a sledováním různých reality show, ve kterých se mnohdy sami nacházíme a hlavně jsem tak naoko v kontaktu se světem aniž bychom opustili dveře našich bytů.

Média se v dnešní době homosexualitou zabývají čím dál častěji. Existují časopisy pro homosexuály, televizní pořady pro homosexuály, kluby pro homosexuály. Je to ale krok k jejich začlenění do naší společnosti nebo spíše k vyčlenění? Na druhé straně spousta homosexuálů v médiích pracuje a spoluutváří nebo jsou dokonce tváří velmi oblíbených pořadů u heterosexuálů.

Pokud se v dnešní době v médiích setkáme s nějakou kauzou týkající se homosexuálů, jako např. s analyzovanou kauzou odboráře Duška. Tak jsme svědky toho, jak spousta mediálně známých osob cítí potřebu se k tématu kauzy vyjádřit. A obhájit práva této menšiny. Pokud se někdo vyjádří škaredě, nepravdivě nebo urážlivě o heterosexuálovi, tak se to většinou jen mlčky přejde. Vysněná mediální senzace může např. být, když homosexuální rom pohladí Obamu, to mohou zabýt několik much jednou ranou.

Na druhou stranu můžeme ale u mladé generace pozorovat, že i když se například ještě nikdy osobně s žádným homosexuálem nesetkala, tak se na tuto minoritu nedívá skrz prsty. Vychováváme si mladou generaci, které je v této oblasti velmi dobře informována a to ve většině případů ne díky rodině nebo škole, ale právě díky médiím, např. díky časopisu Bravo apod.

Média se nebojí tyto otázky otvírat a většinou jim přinesou větší náklad.

Cílem bylo ukázat vliv médií na postoje lidí, konkrétně na jejich postoje k homosexuálům. Celá práce vypovídá o tom, že vliv médií na postoje lidí je obrovský. Můžeme o něm mluvit jak v pozitivní rovině, tak i v negativní. Homosexualita prochází velkým vývojem, co se týče vůbec jejího chápání ve společnosti. A i když práce ukázala, že naše společnost je stále tolerantnější ke všem menšinám, je jistě otázkou delší doby než bude možné přesně specifikovat, jak média prezentování homosexuality ovlivnila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ALLPORT, Gordon Willard. *O povaze předsudků*. Praha: Prostor, 2004.

BENEŠOVÁ, J. Všeobecná encyklopedie Diderot: ve čtyřech svazcích (díl 2). Praha: Nakladatelský dům OP, 1997

BRZEK, A., PONDĚLÍČKOVÁ-MAŠLOVÁ, J. *Třetí pohlaví?* Praha: Scientia medica, 1993. ISBN není.

BURTON, Graeme, JIRÁK, Jan. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister and Principal, 2001. ISBN 80-85947-67-6.

HAVELKOVÁ, Hana, VODRÁŽKA, Mirek. *Žena a muž v médiích*. Praha: Nadace gender studies, 1998. 34 s. ISBN: 80-902367-2-3.

FAFEJTA, M. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Věrovany, 2004.

FIFKOVÁ, H. *O sexu s Hankou*. Praha: Grada Publishing, 1998.

FREUD, K. Homosexualita u muže. Praha: Státní zdravotnické nakladatelství, 1962.

GROSS, L., & WOODS, J. D.(1999). Introduction: Being gay in American media and society. In Gross, L., & Woods, J. D. (Eds.), *The Columbian Reader on lesbians & gay men in media, society, & politics* (pp. 3–22). New York: Columbia University Press.

HALL, S.. Representation: Cultural Representations and Signifying practices. London: Sage, 1997.

JANOŠOVÁ, P. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Praha: UK Karolinum, 2000.

JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-697-7.

KOLEKTIV. *Velký slovník naučný*. Praha: Diderot, 1999. s. 1231, 1397. ISBN 80-902723-1-2.

McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd 1 – Praha: Portál, 1999.

OAKLEYOVÁ, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 123 s. ISBN: 80-7178-403-6.

OSVALDOVÁ, Barbora, HALADA, Jan. *Encyklopedie praktické žurnalistiky*. 1. vyd. Praha: Libri, 1999. 153 s. ISBN 80-85983-76-1.

PETRUSEK, Miloslav, VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1996. s. 943, 1627. ISBN: 80-7184-311-3.

REIFOVÁ, Irena a kol.. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004. s. 108, 212. ISBN 80-7178-926-7.

RENZETTI, M. Claire, CURRAN, J. Daniel. *Ženy, muži a společnost*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 642 s. ISBN: 80-246-0525-2.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. Mediální konstrukce reality – reprezentace druhých. In *Média dnes. Reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. 1. vyd. K vydání připravil Martin Foret, Marek lapčík, Petr Orság. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. s. 146-147. ISBN 978-80-244-2023-3.

WEISS, P., ZVĚŘINA, J. *Sexuální chování v ČR*. Praha: Portál, 2001

Velký slovník naučný. Praha: Diderot, 1999. ISBN 80-902723-1-2. s. 1397

Další zdroje:

UZEL, R. In pořad TV Nova Kotel, 1.7.2005

Beseda: Dá se homosexualita léčit? (2003-11-12). Český Rozhlas 1 Radiožurnál.

Magazín DNES, 1.10.2009(č. 39/2009). *Pro dnešní noc s gayem.*

Články z MF Dnes [online], [cit. 2010-04-27]. Dostupné z:

<http://hledej.idnes.cz/clanky.asp?slovo=odbor%E1%F8+du%9Aek&search=Hledej&od=8.+3.+2010&do=&skupina=>

Články z deníku Blesk [online], [cit. 2010-04-27]. Dostupné z:

<http://www.blesk.cz/vyhledavani/?q=odbor%C3%A1%C5%99+du%C5%A1ek&sa=&hash=ad1d3e4772f>

Články z Lidových novin [online], [cit. 2010-04-27]. Dostupné z:

<http://byznys.lidovky.cz/hledej.asp?search=odbor%E1%F8+Du%9Aek&hledej.x=10&hledej.y=6>

Články z Hospodářských novin [online], [cit. 2010-04-27]. Dostupné z:

http://hn.ihned.cz./index.php?cx=partner-pub-7565130797885437%3Ap02vmc-se07&q=odbor%E1%F8+du%9Aek&cof=FORID%3A11&ie=win-1250&p=500000_searchg&sa.x=46&sa.y=3

Články z Práva [online], [cit. 2010-04-27]. Dostupné z:

<http://pravo.newtonit.cz/default.asp?cache=781521>

KAISER, Daniel. *Homosexuálům se nic neděje* [online]. Publikováno 10.03.2010 [cit. 2010-04-27]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/homosexualum-se-nic-nedeje-d0l-/ln_noviny.asp?c=A100310_000044_ln_noviny_sko&klic=235904&mes=100310_0

HEKRDLA, Martin. *Žádná náhoda* [online]. Publikováno 09.03.2010 [cit. 2010-04-27].

Dostupné z: <http://pravo.newtonit.cz/default.asp?cache=275310>

HÖPPNER, Ondřej. *Ondřej Höppner: Co když má Dušek ze 4% pravdu?* [online]. Publikováno 10.03.2010 [cit. 2010-04-27]. Dostupné z: <http://www.blesk.cz/clanek/zpravy-komentare/132998/ondrej-hoppner-co-kdyz-ma-dusek-ze-4-pravdu.html>

KAISER, Daniel. *Pan Kalousek proti nám štvě lidi* [online]. Publikováno 06.03.2010 [cit. 2010-04-27]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/pan-kalousek-proti-nam-stve-lidi-dab-/ln_noviny.asp?c=A100306_000041_ln_noviny_sko&klic=235842&mes=100306_0

WEISS, Petr. *Homosexuálové a výchova dětí* [online]. Publikováno 16.10.2007 [cit. 2010-05-04]. Dostupné z: <http://mladazena.maminka.cz/scripts/detail.php?id=319610>